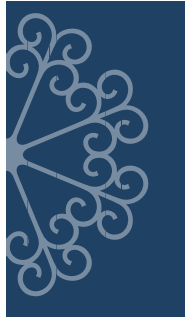

בית מדרש

518

פרשת ויקהל - שקלים

זמני כניסת ויציאת השבת

✡	🕒	
18:20	17:07	ירושלים
18:21	17:24	בני ברק
19:10	18:02	ציריך
19:04	17:35	וינה
19:27	18:17	אנטוורפן
19:34	18:17	פריז
18:41	17:38	לונדון

דבר הישיבה

כך נבנה בנינה של ישיבת מיר

אחד הפלאים הגדולים בימינו היא ישיבת מיר המעטירה בעיר הקודש ירושלים, שהולכת וגדלה, שלום בחילה ושלוח בארמונותיה, ואור תורתה מאירי תבל ומלואה. מה נשתנתה משאר הישיבות?

דומה, שאת התשובה נוכל למצוא בהתנהלותו של ראש הישיבה ומייסדה בירושלים, מרן ראש הישיבה הגאון החסיד רבי אליעזר יהודה פינקל זצ"ל, שהיה תמיד משתבח בכך שאת בנין ישיבת מיר בירושלים, בנו יהודים יראי שמים. באותם ימים היו מצויים פועלי בנין יראי השם, ומרן רה"י הגרא"י העסיק בבניית הישיבה כמה יהודים תלמידי חכמים ויראי שמים שנאלצו מחמת דוחק הפרנסה לצאת לעבוד. אחד מהם נעשה לימים משגיח בישיבה אחרת.

מרן רה"י הגרא"י היה מספר שתון כדי יציקת המלט והנחת הלבנים, עסקו אותם פועלים בהוויות אביי ורבא, קושיות הרשב"א ויישובי רמב"ם התערבו בהלמות ערבוב הבטון והמים ונצוקו ביסודות הבית. וכך נבנה בנינה של ישיבת מיר.

גם מרן ראש הישיבה הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל, שהיה מפורסם בשקידתו הרבה, וכל גופו היה מדוכא בסבל ומחלה, למרות זאת, היה מעורב בכל העניינים הטכניים של הבניינים הרבים שהקים. משום כך, כל אימת שהיו בונים ויוצקים את יסודות בניני הישיבה, טרח והתאמץ להיות שם בעצמו וללחוץ על דושת היציקה, ליצוק את המלט במקומו הראוי. הוא מעולם לא ויתר על כך, בקיץ ובחורף, בקור ובחום, בבוקר ובערב.

(לתתן עליון עמי תקס"ג)

"הנה הפשטתם צורת הישיבה, וקלטתם רוח ורצון הישיבה, ובוזה עשיתם לכם חבורה לילך בעקבות רוח הישיבה, ובכל מקום שאתם נמצאים לקחתם זאת כאילו להיות עם הישיבה בין כתלי הישיבה" (מרן המשגיח הגה"צ רבי ירוחם ליבוויץ זצוק"ל ממיר)

מתורת רבותינו

זהירות מכעס ומחלוקת בשבת

לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת. (לה, ג)

מרן ראש הישיבה שה"ת הגר"ח שמואלביץ זצ"ל היה מביא בשיחותיו את דברי הזוהר הק' (תיקוני זוהר תיקון מ"ח, דף פ"ה ע"א) שכתוב זה בא להזהיר על הכעס והמחלוקת בשבת, שהם כהבערת אש, והכוונה בזה שבשבת לא יהיה שום פירוד בכלל ישראל, אלא יהיו כולם באחדות בלא כעס ומחלוקת.

ובזה ביאר מאמר הכתוב (שמות לא, טו) "וביום השביעי שבת שבתון", ופירש רש"י: "מנוחת מרגוע ולא מנוחת ארעי". מנוחת ארעי הכוונה שמידותיו של האדם לא השתנו מיסודו, ונשאר בעצמו כמות

אדם שהוא בעל יוזמה - סימן מובהק שהוא מן הגדולים

ויבאו כל איש אשר נשאו לבו (לה, כא). וברמב"ן: וטעם אשר נשאו לבו לקרבה אל המלאכה, כי לא היה בהם שלמד את המלאכות האלה ממלמד או מי שיאמן בהן ידיו כלל, אבל מצא בטבעו שידע לעשות כן, ויגבה לבו בדרכי ה' לבא לפני משה לאמר לו אשר אעשה כל אשר אדוני דובר.

התורה מציינת האנשים המצליחים במלאכת הקודש, מלאכת המשכן, מלאכה גדולה ורמה ורכבת שחקים - הם הבאים בנשיאות לב, בעלי יזמה בטבעם, טרם אף למדו מכל מלמד, ולא אומן אמר להם כלל, אלא מגביהים לבם בדרכי ה' ואומרים אני אעשה כל אשר אדוני דובר, הם הם המצליחים בעבודה, והם המברכים על המוגמר.

הנה משה בא בשם ה' ומציע לפני העם עסק ענקי וגם מסועף מאוד - עסק של עם סגולה וממלכת כהנים וגוי קדוש, עסק של "ולדבקה בו" - להתענג <

שח מרן המשגיח הגה"צ רבי ירוחם זצ"ל.

אם תסתכל באדירי עולם, כל העשירים הגדולים, הנה רובם ככולם באו לשיא עלייתם כי אם רק הודות ליזמתם הכבירה, איש חסר יזמה (אונטערנעמונג) לא יתכן לו בשום אופן לעלות אל על. סימן מובהק הוא באדם, איש בעל יזמה, בחון ומודע כי הוא ממין חומר הגדולים הוא, והמעפילים לעלות, אל ראש ההר יגיעו! ואם אינו בעל יזמה, כי אז תבחן ודאי כי הוא ממין השפלים והננסים הוא, ואשר במצב זה כבר כן ישאר בלתי ספק.

ימים מקדם

"ויעשו כל-חכם-לב בעשי המלאכה, את-המשכן"

מרן רה"י

רבי חיים שמואלביץ (כשמאל)

ומרן רה"י

רבי ביינוש פינקל (בימין)

עם נדיבים בפתח הכניסה לבנין

"ביהמ"ד המרכזי בירושלים

על ה' וליהנות מזיו שכנתו, עסק אשר לא ראוהו מעולם, לא נתנוהו בנסיון וכל בחינה, והם לא הססו

אף רגע ולא נסוגו אחור ותיכף ענו ואמרו כל אשר דבר ה' נעשה! נתבונן נא בהרחבת הלב הצריכים

ליזמה כזאת!

דעת תורה (באורים שמות פרק לה פסוק כא)

זכות הנשיאים עמדה להם שמצאו את האבנים שהביאו העננים

והנשאים הביאו את אבני השוהם ואת אבני המלואים לאפוד ולחושן. (לה, כז).

א"ר נתן מה ראו נשיאים להתנדב בחנוכת המזבח בתחילה ובמלאכת המשכן לא התנדבו בתחילה, אלא כך אמרו נשיאים יתנדבו ציבור מה שמתנדבין ומה שמחסרין אנו משלימין אותו, כיון שהשלימו ציבור את הכל שנאמר (שמות לו, ז) והמלאכה היתה דים, אמרו נשיאים מה עלינו לעשות הביאו את אבני השוהם וגו', לכך התנדבו בחנוכת המזבח תחילה, ולפי שנתעצלו מתחילה נחסרה אות משמם והנשאים כתיב. (רש"י)

תמה מורנו הגאון **רבי אליהו ברוך פינקל** זצ"ל, דמדברי חז"ל אלו שהביא רש"י מבואר שהנשיאים הם שהביאו את אבני השוהם ואבני המלואים, אך

בגמ' ביומא (דף ע"ה ע"א) פירשו תיבת 'והנשאים' דהיינו עננים, שהם הביאו את אבני השוהם ואבני המלואים, ויעויין בתרגום יונתן בן עוזיאל שצירף את שני הפירושים בחדא מחתא, וצ"ב.

וביאה, דהנה יש לעיין בעיקר דברי חז"ל שהביא רש"י, מדוע נצטערו הנשיאים משום שהשלימו ציבור את הכל, והרי כיון שחסרו אבני השוהם ואבני המלואים שהיו נצרכים לאפוד ולחושן, הרי נמצא שעדיין לא השלימו העם כל הנצרך למשכן, וא"כ הרי נתקיימה מחשבתם שבתחילה להמתין ולהשלים כל מה שיחסרו העם, והרי אבני השוהם ואבני המלואים לאו מילתא זוטרתא נינהו, שהם היו אבנים יפות ויקרות

ומעתה נראה לומר דזוהי כוונת התרגום יונתן ליישב זה, דהיינו שבאמת לא היה בנמצא אף בידי הנשיאים אבני שוהם ואבני מלואים, וממילא לא היתה האפשרות בידם להביא את נדבתם, וזהו שנצטערו שלא יהיה להם חלק במשכן, אלא שזכות הנשיאים שנצטערו על הדבר עמדה להם שהם מצאו את אותם האבנים שהביאו העננים, ונקראת הנדבה על שמם, אך מ"מ נחסרה אות משמם מפני שלא הזדרזו בנדבתם תחילה כמבואר ברש"י.

משלחן רבי אליהו ברוך (עמ' שפ"ה)

משל לבן מלך - לבאר "נדיב לב" מהו

כל נדיב לב יביאה את תרומת ה' (לה, ה)

בדברים שנשא מרן ראש הישיבה **הגרי"צ פינקל** זצ"ל בדינר שנערך לטובת הישיבה, פנה אל הנדיבים במשל עמוק ונוקב:

מעשה במלך שהיה לו בן יחיד, וחפץ ללמדו תכסיסי מלוכה, פרסם המלך מכרז לתפקיד ורבים הציעו את עצמם, לבסוף נבחר אחד מיוחד במינו, והתברר שהוא מתמחה בשלושה דברים: סוסים, יהלומים, ותכונות נפש האדם, הוא לימד את הבן ואכן ראה פירות בעמלו.

יום אחד פורסמה הידיעה שבקרוב תתקיים מכירת סוסים, בן המלך חפץ בכל מאודו לרכוש סוס גזעי וטוב, וביקש מהיועץ להתלוות אליו, יצאו שניהם לתערוכה, אחד הסוחרים פנה אליהם והציע את

סוסו המשובח, בן המלך הסתכל לעבר היועץ, והלה סימן לו: לא לקחת. מדוע? סוס כזה מסוכן לרוכב, הוא עלול להפילו ולסכן את חייו. ביקש בן המלך מהמוכר שירכב בפניהם, עלה המוכר על הסוס ודרבן אותו בבעיטות, הסוס דהר וצהל והפיל את המוכר שכמעט נרמס תחת רגלי הסוס, בן המלך הודה ליועץ על שהציל אותו ממות, הוציא שטר של עשרה דולרים ונתן ליועץ.

לאחר שלושה ימים התפרסמה הידיעה שתתקיים תערוכה של יהלומים, בן המלך ביקש שוב מהיועץ להתלוות אליו, ונענה בחיוב. הם הגיעו לתערוכה, בזה אחר זה ניגשו סוחרים והציעו את אבניהם הטובות, בן המלך לקח אבן שהיה לה מראה מיוחד, וחפץ לקנותה, היועץ אמר לו: אבן זו מזויפת! איך

אתה יודע? שאל, לקח היועץ חומר מסוים והזיז על האבן, וביקש מבן המלך לנסות לקלפה, ואכן התגלה שהאבן מזויפת. בן המלך הוציא שטר של עשרה דולרים ונתן ליועץ. הם חזרו יחד לארמון.

בדרך אמר בן המלך ליועץ: הצלחת להראות את כוחך בסוסים ויהלומים, נותר לך להראות את כוחך בנפש האדם, מי אני?! לחש לו היועץ: אתה בן מאומץ!! אני בן המלך, מאומץ?! תמה.

הלה רץ למלך ושאל האם זה נכון? המלך אישר לו. הוא חזר ליועץ ושאל, כיצד ידעת זאת? ענה לו היועץ: כי בן מלך אמתי יש לו מושגים אחרים בנתינה הוא לא יתן עשרה דולרים למי שמציל את חייו...!

מבאר רבותינו

גדלותו ומעלתו של אדם - שיודע הוא להבין בהם דבר מתוך דבר

ראו קרא ה' בשם בצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה, וימלא אותו רוח אלקים בחכמה בתבונה ובדעת. (לה, ל-לא)

בפרשת כי תשא כתוב (שמות לא, א) "ראה קראתי בשם בצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה, ואמלא אותו רוח אלקים בחכמה ובתבונה ובדעת", ומאי "בחכמה ובתבונה"? פירש רש"י: "בחכמה, מה שאדם שומע דברים מאחרים ולמד. ובתבונה, מבין דבר מלבו מתוך דברים שלמד". ולא בצלאל בלבד, אלא על כל העוסקים עמו במלאכה במלאכת המשכן נאמר "ובלב כל חכם לב נתתי חכמה", (שם פסוק ו).

הקשה מרן המשגיח הגה"צ **רבי חיים זאב פינקל** זצ"ל, לשם מה נדרשו חכמי לב ונבונים להקמת

המשכן, מה למחדשי חידושים מביני דבר מתוך דבר ולמשכן? הרי כל ענין המשכן טמיר ונעלם הוא למעלה מהשגת אנוש, ומה יתנו ומה יוסיפו לענין שטעמו כמוס וכולו תעלומה מעין כל חי?

ואלא, למדים אנו מכאן גדלותו ומעלתו של אדם ועד היכן יכולה מחשבתו להגיע, שרעיונו משוטטים וחודרים על לתחומן של דברים שאינו יודע פשרם, ואפילו בדברים שאינו יודע בהם בין ימינו לשמאלו, יודע הוא להבין בהם דבר מתוך דבר. זוהי צורת האדם השלם, מטבע זה טבע בו הקב"ה.

ומוסיף מרן המשגיח רבי חיים זאב, כי אל לו לאדם להסתפק בחכמה בלבד, היינו מה שלמד מאחרים בלבד, יתכן גם שלמד מהם את כל התורה כולה, אך מכל מקום אם לא יפעיל עם זה את כח תבונתו לחדש ולהוסיף, הרי זה כעושה מצות אנשים מלומדה יתירה מכך, "שומע ומוסיף" הינו אחד ממ"ח דברים שהתורה נקנית בהם, בלא תבונה והוספת לקח, גם החכמה שיש בו איננה קנינו, ואם חכמה לא קנה מה קנה.

חסד חיים - מאמר ב

הגאון רבי דוד פריימן זצ"ל ר"מ בישיבת בית שמואל

מגדולי תלמידי מרן רה"י שה"ת הגר"ח שמואלביץ זצ"ל + מח"ס מים חיים

כ"ז שבט תשפ"ד | ככלות השלושים להסתלקותו לשמי מרום

לא יבין את עוצם המעמד שהיה אז. לא אשכח כאשר מו"ר זצ"ל היה אומר איזה מאמר חז"ל היה מרגיש בקולו החזק תיבות מסוימות וזה היה חודר ללבבות כולם כחץ לתוך הלב, והיה מעורר את הציבור במושגים שבלתי ניתן להבינם בדורנו.

האדם השלם

מה אכן היה לדעתכם המיוחד באישיותו הגדולה שהצליח כ"כ להשפיע על הציבור לשעה ולדורות? "אענה על כך מנקודת מבטי האישי. ידוע שלגדלות האדם יש הרבה מחלקות. יש בקיאים גדולים, יש חריפים גדולים, יש מעמיקים גדולים, ויש מבינים גדולים, ואם נמצא ת"ח שיש לו את כל המעלות הללו יחדיו, דהיינו בקיאות בכל התורה, ש"ס, ראשונים ואחרונים, חריפות נפלאה, עמקות עצומה, והבנה ישרה זהו ת"ח מושלם, וכמובן שיראתו קודמת לחכמתו וכו', וזה אכן היה מו"ר זצ"ל, כל מי שזכה להכירו ולו במקצת, ידע שהיתה לו בהירות יוצאת מן הכלל בכל שטח שעסק הן בשיעוריו הנפלאים והן בשיחותיו המוסריות שכבשו לבות שומעיהם, וכן

בכל מקום שנשא דברים בציבור, בהספדים, בכינוסים וכן באסיפות בחירות, בכל מקום הוא דיבר בעצמה בלתי רגילה לצד קולו החזק שהדהד בקרב קהל המשתתפים, ותמיד קלע אל המטרה, בכל מקום היו לו הגדרות מבריקות בתוספת דברי חז"ל שהתאימו למה שאמר.

ואביא בזה כמה דוגמאות איך היה הגר"ח יורד לעומק ההבנה ודולה פנינים והבנת דברי חז"ל בהרגשות דקות, וכן הגדרות בגדלות האדם

"אתחיל בדוגמה מענייני חנוכה. ידועה השאלה למה קבעוה דווקא על נס פך השמן ולא על נס הצלה? כדי להבין זאת פירט הגר"ח רשימה ארוכה של נסים צדדיים שנראים כמיותרים, למשל: אצל אברהם אבינו מצאנו שהוא אמר "שא נא עיניך", אומרים חז"ל שנעשה נס והוא לא היה צריך לסובב את ראשו, לשם מה היה נחוץ לשנות את הטבע בשביל זה? מה יש אם יסובב את הראש? כך גם מצאנו אצל דוד המלך, שגלית נפל על פניו שלא כדרך הנופלים, כדי שיחסך מדוד ללכת שש אמות וזרת... התשובה היא אמר הגר"ח: נס של הצלה הוא נס של "השגחה", אבל הנסים הצדדיים "המיותרים" הם נס של "חיבה", דווקא בגלל היותו צדדי, כי הוא מראה את החיבה, והמשיל זאת לילד שמצא יהלום אבוד והאבא מנשקו, ודאי שהשמחה היא מציאת האבידה, אך עבור הילד השמחה היא

תורה, עוקר הרים וטוחנן זו בזו, בשיעוריו הלמדנים והעמוקים אשר משכו אליהם ככחבלי קסם את מיטב בני הישיבות עוד בגולה ולאחר מכן בירושלים אשר שתו בצמא את דבריו, ואם הרב דומה למלאך ה' צבאות תורה יבקשו מפיהו.

"וביתר שאת ועוז, לאחר שהחל להשמיע את שיחותיו המוסריות בהיכל הישיבה מחדש אלול תשכ"ה לאחר פטירת מרן המשגיח הגה"צ רבי חיים זאב פינקל זצ"ל, אז עמד והכה על קדקדם של בני התשחורת תבע וביקש מהם ליישר דרך ונתיב, להעלותם במעלות התורה והמוסר ובמ"ח קנינים שמונו חז"ל הק', כאשר רבים וטובים מבני ירושלים ואף מחוצה לה היו נוהרים

רבי שמואל זצ"ל נולד בכ"א ניסן תש"ד לאביו הגאון הצדיק רבי בן ציון חיים פריימן זצ"ל שכינה כמרביץ תורה בעולם התורה. בחברותו למד בישיבת פוניבז' בבני ברק ולאחר מכן בישיבת מיר בירושלים שם התקרב לרבו ראש הישיבה מרן הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל בו דבק ואף זכה ללמוד איתו חברותא במשך כעשור בשעות אחר הצהריים.

בהגיעו לפרקו נשא את רעייתו שתחיי, בתו של הגאון הצדיק רבי יהודה צבי דייטש זצ"ל.

ברבות השנים מונה לשמש כר"מ בישיבת בית שמואל - משנת עקיבא בקרית מטרסדורף בירושלים שם העמיד תלמידים הרבה. היה מחשובי תלמידיה חכמים בירושלים ובפרט בשכונת עזרת תורה שם היה לאחת הדמויות החשובות בשכונה. כל חייו הרביץ תורה, הלכה ומוסר.

הגר"ד אף זכה להו"ל סידרת ספרי "מים חיים" על סדר זרעים, מועד, וטהרות הכולל בתוכו חידושים בהירים מתוך משא ומתן ולימוד בצוותא עם רבו זצוק"ל, כאשר ספריו אלו התקבלו בחיבה ובהערצה בעולם התורה והישיבות ובמיוחד לאותם החכמים למשנתו התורנית של מרן הגר"ח זצ"ל.

בנותן טעם מהראוי להביא ולצטט את מה שכתב מורנו רה"י הגר"ח רפאל שמואלביץ זצ"ל בנו של הגר"ח זצ"ל בהסכמתו לספרו של הגר"ד, בזה"ל:

"הן ידעתי את גודל חיבתך אצל אממור" זצ"ל, שהיית סמוך על שולחן תורתו שנים רבות, ולא החסרת שום שיעור כללי וחבורה שהיה משמיע בביתו. אף היה לומד אתך אישית דבר יום ביומו רבות בשנים, והדברים שלמדת אתו נושאים פירות ופירי פירות עד היום. "ואכן נתקיים בך האמור "נוצר תאנה יאכל פריה", וכבר זכית להרביץ תורה בישראל, ותלמידים רבים נאותין לאור תורתך".

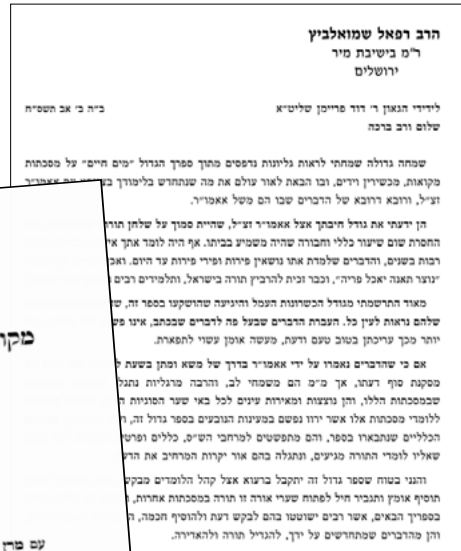
ידידנו הסופר הרב יעקב הייזלר שליט"א, זכה לשמוע מפי רבי דוד להבדיל בין חיים לחיים, על ימי לימודו עם מרן הגר"ח שמואלביץ זצ"ל, ככלות מ' שנה לפטירת מרן רה"י.

הזמן גרמא ככלות השלושים להסתלקות רבי דוד להביא קטעים נבחרים, מהשיחה עמו, ייש"כ לידידנו הרב הייזלר על מסירת הדברים לפרסום.

תקופת הזוהר

בדברים מרגשים פתח הגר"ד את שיחתו עמנו באמרו: "לא אני האיש הראוי לספר ולהקיף לפני בני דורנו אודות אישיותו הגדולה של מו"ר זצ"ל, אך אביא בזה במקצת את החלק שהיה לי עמו עת זכיתי ללמוד עמו בחברותא עם המבט שלי, לצד ההרגשים שהיה לי אודותיו, ועל התרשמתי מאישיותו הגדולה.

"אופן כללי ניתן לומר, כי היתה זו תקופת הזוהר בישיבת מיר המעטייה, עת היה עומד ומשמש בקודש האר"י החי הגר"ח זצ"ל, המצביא הגדול, לוחם מלחמתה של

קביעות להאזין למערכותיו העמוקות בתורת המוסר והיראה שכבשו גדולים וטובים מכל החוגים ופילס עבורם דרך ונתיב בהי בעבודת ה'.

"וכך עד דורנו אנו מתבדרין שמועותיו

של הגר"ח כבי מדרשא ושפתותיו דוכבות

באהלי תורה, תורתו נשמעת ברמה וצוף אמרותיו מהדהדים בהיכלי התורה והישיבות ע"י תלמידיו ושומעי לקחו הרבים בכל אתה, גדולי הראשי ישיבות והמשגיחים לצד מרביצי התורה מנחילים תמידין כסדרן את תורתו ומוסריו לדורות הבאים, ודבריו עושים רושם עד עצם היום הזה, ורבים נאותים לאורו הגדול.

"ואכן ניתן לומר בוודאות, כי למרות שעברו מ' שנה מהסתלקותו לא נס ליחו, פשוטו כמשמעו. לא מכבר פגשתי יהודי חשוב מזכה את הרבים, ואמר לי, שהוא לא ראה ולא שמע את הגר"ח מעולם, אבל הוא מתחבר לשיחותיו המוסריות וזה מדבר אליו באופן מיוחד מכיון שבדבריו חשף יסודות נעלמים בחכמת המוסר המאירים באור יקרות, וטעמם כצפיחית בדבש "אני תמיד אומר, כי מי שלא ראה את שיחותיו ושיעוריו

ה"נשיקה פרטית" של האבא. נס פך השמן היה מעבר לנס ההצלה - נס צדדי אבל דווקא על כך נקבעה חנוכה יום שמחה על ה"נשיקה פרטית" של נס פך השמן- כלשונו של הגר"ח. (כדברים האלה איתא גם בפני יהושע בסוגיא).

"אין זה ווארט' מוסרי גרידא, אלא זוהי הרגשה אישית עמוקה על החיבה של "קודשא ב"ה וישראל".

"כמו"כ היה אומר בשיחותיו: במה נבחן אדם גדול? במידת ה"אחריות", תחושת הערבות על הכלל. במה זכה יהודה למלכות? במה שאמר "מה בצע כי נהרוג את אחינו וכסינו את דמו", אחריות אישית שהכריעה את הפס"ד של השבטים ששיטפו בו את הקב"ה כביכול. האחריות, הראיה לעומק ולעמידה. וכהנה וכהנה ניתן להאריך רבות אודות הבנותיו הדקים והרגשיו הכ"כ עדינים בכל ענין בחז"ל.

מהיכן קבל את דרכו בתורת המוסר?

"אין ספק שהוא הושפע מהמשגיח הגה"צ רבי ירוחם זצ"ל ממיר בהזדמנות התבטא: "האי דעדיפנא מחבראי דחזייתא לרבנו ירוחם מאחוריו" הוא קבע עמו זמן לשיחות בענייני מחשבה. אבל התוכן היה באופן הייחודי שלו, מתוך ראייתו הנוקבת והכוללת.

ה'חברותא'

עתה בקשנו לשמוע: כיצד זכיתם ללמוד ב'חברותא' עם מרן הגר"ח זצ"ל?

"הגעתי לישיבת מיר בתור חתן לפני החתונה. היה זה בשנת תשכ"ז. אז למדו במיר מסכת נדרים, הגר"ח אמר אז שיעור כללי בענין "קונם על אינו ברשות", היה זה השיעור הראשון ששמעתי ממנו, העניין שעסק בו נגע גם לסוגיא של "מסותא" ב"ב", אותה למדתי זמן קודם לכן בישיבת פוניבז', היות והייתי מצוי בסוגיא התעוררה לי הערה בדבריו, נגשתי אליו לאחר השיעור והצעתי את ההערה, זכיתי בס"ד והדברים נשאו חן בעיניו, לאחר שנשא ונתן עמי, שאל לשמי והרגשתי מצידו קירבה מיוחדת, מאותו רגע לא משתי ממנו ומקירבתו "כך נכרתי אחריו כאשר שיעוריו לצד שיחותיו הייחודיות היו עבורי כאוצר בלום ואדיר שאין לה תחליף, הן מחמת הסגנון והן מחמת החדות והגאונות הבלתי מצויה ואף רשמתי את כל היוצא מפיו.

"ידעתי שיש לו קביעות חברותא ללימוד יומי, ונכספתי להיות לו לצוותא. מגודל ההשתוקקות לבשתי עוז, ובאחד הימים נגשתי וביקשתי את שאהבה נפשי. זו הייתה בפירוש עזות, לשמחתי העצומה השיב לי הגר"ח שבדיק אתמול התפנה מקום, מצידו הוא מסכים אך ברצונו לבקש את הסכמת הלומדים האחרים בחברותא. למחרת השיב לי בחיוב. שלשת הנשאלים היו, הגאונים: רבי משה פינקל זצ"ל, רבי אריה פינקל זצ"ל ר"י מיר ברכפלא. ויבלחט"א חתנו הגרי"מ ווייס שליט"א ר"י "נחלת הלויים" בחיפה. רבי משה פינקל זצ"ל היה עילוי גדול ובעל סברא ישרה, כשהוא היה פותח פיו להשיב היה הגר"ח משים אזנו כאפרכסת לשמוע את דבריו. למחרת כבר הצטרפתי לחברותא, למדנו פרק "האשה רבה", זה היה לימוד ב"בקיאות" בשעות אחה"צ.

"מאז זכיתי מאז ללמוד עמו בחברותא החל מזמן מחורף תשכ"ח חמשה ימים בשבוע בשעות אחה"צ במשך כשעה ומחצה. יצוין, כי גם בבין הזמנים הייתי לומד עמו בחברותא. הדבר נמשך כעשר שנים ברציפות עד חודש אלול תשל"ח אז נחלה, כאשר בחודש טבת שלאחר מכן כבר נלקח לעולמו.

"במהלך לימוד זה למדנו סדר זרעים וסדר טהרות, זכיתי לרשום את הדברים בעת אמירתם. בעבר התפרסמו החידושים שנאמרו בלמדנו ב"בין הזמנים" על "בל

תוסף" ו"בל תגרע" בשתי אכסניות, אחת בספר "אסופת חידושים - סוכת דוד" לזכרו של ר"ד בלס זצ"ל, והשנייה בקובץ "קול התורה" שיצא ע"י אגו"י בלונדון. כמו"כ ראו אור הערות וחידושים עמ"ס פאה וביכורים בספר "זרעא קיימא" מהגר"א זיסקינד שליט"א. ובמשך השנים הוצאתי ספרים מיוחדים בשם "מים חיים" ג"כ הכולל חידושים על סדר טהרות, זרעים ומועד מתוך תורתו הבהירה.

"היו פעמים שאף בעת הארוחות שלו הייתי מקריא לפניו גמרא והוא היה מתערב ומעיר וכו', היו אף פעמים שטרם לכתו לישון הייתי יושב על ידו ולומד עמו עד שהיה נרדם מרוב יגיעה.

דרך לימודו

איך היתה צורת לימודו?

"הוא היה עילוי נורא, כל הש"ס היה כמונח אצלו בקופסא, הוא התחיל לקרוא ומיד שפע קושיות כשכל הש"ס פרום לפניו בעומק העיון ודקות ההבנה. ידועה ההגדרה של מרן הגר"ח זצ"ל שכיהו בצעירותו "האוצר הספרים של מיר". הידיעת התורה שלו הייתה פלאית, הוא שבה את לבי בכל פעם מחדש.

"לא היה שייך אצלו את המציאות של סוגיה "חדשה" הכל היה מן הישן, אך בהחלט היו הדברים בעיניו "כחדשים" בחשקת התורה העצומה שלו להפוך בה ולהפוך בה כמו תאנה שכל שאתה ממשמש בה אתה מוצא בה טעם. הוא היה חוצב יסודות עמוקים ונפלאים בהוויות דאביי ורבא.

"המעניין הוא", אומר לנו הגר"ח: "למרות גאונותו העצומה, ההיקף והעמקות, הוא דיבר בנינוחות. כך בשיעור וכך בלימוד החברותא, כל אחד יכול היה להבין את דבריו לפי רמתו, זו נינוחות שנבעה מהבהירות והשליטה העצומה שלו בסוגיא על רבדיה השונים.

"כמו"כ היה לו מקוריות, בשום ענין לא דיבר "סתם", לא היה שיעור "סתם", לא היה שיחה "סתם" לכל דבר הוא נגש מטביעת חותם אישית. ממקוריות שהשתקף בה גאונות מחד ורגש מאידך. אמנם הוא היה תלמידו של הגר"ח שקופ זצ"ל הוא ראה בו את רבו, אבל לא היה בזה "נאך געמאכט" הדרך הייתה של רבותיו אבל הבחינה הייתה שלו אישית "מדיליה נפח".

"יחד עם זאת המקוריות לא פרצה גבולות, להיפך, הגר"ח טען תמיד שהבחינה שלנו בתורה היא בחינת "ננס על גבי נעק", אנו באים אחרי החרישה של רבותינו האחרונים ומפיהם אנו חיים, אבל ההבנה היא שלנו, היא צריכה לבוא מתכוננו.

האם היה הבדל בין צורת אמירת הדברים כשיעור או כחברותא?

"אענה ואומר: פעם אמר לי הגר"ח בעת שלמדנו יחדיו: "עכשיו אומרים רק דברים "מוכרחים", דהיינו בעת הלימוד אנו יכולים לומר רק מה שמוכרח בוודאות. בהקשר זה התבטא בדרך צחות על דבר שנאמר בשיעור, לדבר זה יש "הכרח" - יודע אתה איזה הכרח? "פרנסה"... לפעמים המחויבות לומר שיעור מזיקה את האומר להשמיע גם צדדים שאינם מוכרחים. אבל בעת הלימוד בחברותא אומרים רק מה שבאמת מוכרחים..

"כך אני זוכר כי על כל סברא חדשה שאמרתי היה שמח מאוד, מאידך אם היה שומע סברא שלא היתה נראית לו הוא היה גוער בי בכאבו!

"פעם אף שמעתי אותו אומר תוך כדי ויכוח לימודי עם אחד מבניו: "גיי צום בתים-מאכער - והיינו שעם כזו סברא הוא יכול ללכת לעבוד בעשיית בתים לתפילין

אהבת התורה

מספרים רבות אודות אהבתו העזה לתורה שלא ידעה

גבולות, מה נוכל לשמוע על כך?

"אכן, תשוקתו העזה לתורה לא ידעה גבולות. לא בכדי קרא עליו מרן הגר"א"מ שך זצ"ל אחר מיטתו: "משמת ר' חיים בטלו השקדנים", שקדנותו הנדירה אכן הפליאה את כל רואיו.

"הכל ראו כי ראשו היה כל העת תפוס בתורה באופן נדיר. עניינים שונים שלא הצליח להבינם לאשורם, העסיקו את מחשבתו לאורך שנים ארוכות, לפעמים היה לימוד במקום זה מאיר פינות אפלות במקום אחר ונקודות אשר לכאורה לא היה קשר ביניהם, היו מאירות במוחו לפתע, עד שהדברים היו מתקשרים לחטיבת פלאים מושלמת ובהירה, שהיתה ממלאה את ליבו בשמחה סוחפת.

"שמחת הידיעה לא ידעה גבולות וכל עצמותיו התרונו מעוצמת החוויה הרוחנית. מנפשו היתה פורצת שירת חדווה נלהבת וגופו היה מתחולל כל אימת שקיבל הבנה חדשה בסוגיא.

"שמעתי מאחד שבלמדו בחברותא עם הגר"ח בסדר טהרות בעזרת הנשים בישיבה בקייידאן בחו"ל התקשרו לו הדברים לענין כלשהו במס' ב"ק. מרוב התלהבות עלה לפתע הגר"ח על הספסל והחל מסדר בלהיטות את מהלך מחשבתו, כשהתברר לו כי הדברים אכן נכונים, עלה על השולחן ובלהט נשמתו הספוגה באהבת התורה, יצאו רגליו במחול, כשהוא חוזר שוב ושוב על החידוש שהאיר במוחו.

"אספר בזה מה דבדידי הוי עובדה. בסוף ימי, כאשר הגר"ח למד מס' גיטין פרק הזורק בחברותא עמי יחד עם הגר"א סילבר והגר"ש רפפורט ותוך כדי לימודו נתחברו אצלו קצוות העניין והתחוור לו פשט בדברי הגר"ע איגה, שעד אז לא ירד לסופו, לפתע התבטא בקול גדול ובשמחה ואמר לי: "חמשים שנה לא ישנתי בגלל הרע"א הזה, ורק עתה זכיתי להבינו", כשהוא פרץ בשמחה אין קץ על הביאור החדש!"

"בלילה לא ישנתי"

"כך ידוע היה כי לילות ארוכים היתה שנתו נודדת בגלל קושיא שלא מצאה תירוץ. לאחר לילות של "סתם" נידודי שינה, שכיה היה שבשבתו ללמוד בחברותא היה פותח ואומר "בלילה לא ישנתי. מצאתי מהלך חדש בעניין..." לא אחת, כאשר ענין כלשהו לא מוצה עד תום ועדיין שלט בו ערפול כלשהו, היה אומר "אלך לישון ובשניה נראה מה יצא מזה..." ואכן הדברים היו מתיישבים בשנתו כפי שהעיד.

"אחד מבני הבית העיד כי לפני אחד השיעורים חטפה את הגר"ח תנומה קלה. כשהיקץ, שינן במרץ עניין מסויים שהתיישב לו בשנתו. בשיעור מיד לאחר מכן, חזר על הדברים...

תלמידו הגר"ר גרוסמן זצ"ל אף סיפר, כי בעת המלחמה כשברח משנחאי והפליג לארה"ב והיה בספינה כחודש ימים למד אז בספינה בספר "שב שמעתתא" וחיבר עליו קונט' בשם "תורת הספינה" ובו ל"ב מערכות וחידושים שחידש. היה זה גילוי נוסף של אהבת תורה שיקדה בו כאשר במס'נ"ג גם בשעות כה קשות ריכז מחשבתו בלימוד כה מעמיק. וכשפעם שאלו אחד הנוסעים בספינה היכן אנחנו נמצאים? נענה הגר"ח בטבעיות: "אנו נמצאים עתה בשמעתתא ג'..."

דבקתו בתורה לא פסקה עד לימיו האחרונים. זכורני כי בערב סוכות האחרון לחייו שכבר היה חלש בגופו ויסוריו גברו עליו, לא ידעו האם למחרת יעלו רבני הישיבה לסוכתו לעשות קידוש כנהוג בכל חג ואז הגר"ח ישא כדרכו מתורתו.

רישום לזמן קיץ תשפ"ד

הרישום לאברכים בני א"י וחו"ל,
ולבחורים בני א"י יהיה אי"ה עד

יום המישי
ד' אדר ב' תשפ"ד
14/03/2024

להרשמה ניתן לגשת ליד הכניסה לבניין המרכזי (בתוך חדר הניקוי יבש)
בין השעות 13:30-15:30 (יש להגיע עם תעודת זהות / דרכון)

או לפנות במייל kollel@themir.org או w023724136@gmail.com
ולקבל טופס רישום ישירות במייל

לבחורים בלבד - ניתן גם לפנות למשרד הישיבה בחדר מס' 4 בין השעות 10:00-16:00

ישיבת **מיר**
YESHIVAS **MIR**
YERUSHALAYIM

טלפון לבירורים
02-6574474
(בין השעות 10:30-16:00)

- אין במילוי טופס הרשמה כל התחייבות לקבלה
- בחורים הלומדים בישיבה ונישאים בשעטו"מ ומעונינים להמשיך ללמוד בכולל עליהם למלא טופס רישום לכולל כרגיל